

SALEP, SALEF

Saleny consten a Farrera de Pallars el 1518 en *Spill* de Castellbò (f° 53r).

SALEP o SALEF

Nom d'una partida del terme de Tivissa (segons una monografia local de 1984). Figurà repetidament i en les dues variants, en el *Capbreu* d'Entença, doc. 1340 (p. 222): *Çalep* 7 vegades, f° 8r, 10, 11r i 12r; *la Çe-lep*, 8r i v; *la Çalef*, 12r.

És clar que és arabisme, en part amb aglutinació de l'article aràbic (*as-s-*). Probablement d'un àr. *ṣablāb* que sembla ser alteració de l'àr. *ṯablāb* 'guineu', d'on ve la droga *salep* (fr., cast.) potser amb *s-* per ha-¹⁵ ver passat a través del persa, veg. *DECH* v, 139a111, i cf. Dozy-Engelmann, p. 338; la *b* final (> *ḥ*) apareix sovint com *-f* en els nostres arabismes (cf. *garrofa* i *garrafa*); amb doble article: *As-Sablāb* > *L'Açalep*, *Jef*. Res a veure no hi té la grafia corrupta *Sal-*²⁰ *ciep* d'un doc. de Cerdanya, veg. art. *Salit*.

SALERA

'Pedra damunt la qual posen sal perquè se la menja el bestiar' (*DECat* vii, 605b31-35).

Saleres de Catllari, petit planell herbat, a 20 minuts de Peguera, camí dels Rasos, on hi ha rotllades de pedra per donar sal al bestiar (*CATorras, Berg.*, 77);³⁰ *Prat de les Saleres*, a Gósol (xxxviii, 83.15; 87.11); *Pla de les Saleres*, a Lluçena (xxix, 105.26); sengles *Les Saleres*, a Cabanes de l'Arc (xxix, 126.18) i a Parcent (xxiv, 137.14); *Pla de Saleres*, a Relleu (xxv, 142.18); *Barranc de Saleres*, a Quatretondeta (xxxv, 56.³⁵ 18).

Les Saleretes, a Castellfort (xxviii, 24.7).

Les Salerotes, a Vallengràvia (xxvi, 189.27). J. F. C.

Salerm, *Salern*, V. *Salero*, V. *S-* (misc. moss.)⁴⁰ *Saletes*, V. *Salit* *Salevà*, V. *La Selva del Camp Salfores*, V. *Sentfores* *Salga*, *Salguera*, V. *Sarga*

SALGAR

Antic santuari en el Segre mitjà, prop i a l'O. d'Artesa de Segre. J. Maluquer dona «*Salgà*, te. de Foradada, com esglesieta, cova i partida, entre el Munt de Montsonís i la muntanya de Segués, entre els quals⁵⁰ corre el Segre» (*BCEC* xii, 314 ss.). El descriu Madoz com «convento de Carmelitas calzados --- está edificado --- en una grande y espaciosa cueva, sirviendo de tejado la misma roca o peña».

L'*ETIM.* és, doncs, l'àr. *al-gār* 'la cova', que havent⁵⁵ quedat allí petrificat com NL se li afegí l'art. català arcaic *S'*, encara d'ús vulgar en el S. xii, quan es reconquistaren aquells paratges.

MENCIO ANT. «--- de *Foradada* et de *Moncenis* et de *L'Algar*», comprovat clarament per mi damunt⁶⁰

el ms. del procés de Pere de Palau, batlle de Camarasa (f° 11v), i publ. ja per CCandi (*Mi. Hi. Ca.* ii, 168.31). Amb aquesta *L'*, doncs, de l'art. normal català s'usà també abans aquest NL: brillant confirmació de l'*ETIM.*

HOMÒNIM. Paratge penyalós a la Llitera que anoto «a *salgà*», en l'enq. de Valldellou, a la dr. de la Noguera Ribagorçana (1956, xvii, 185, 189). És prop del camí del poble a Santa Anna, i allí també m'ensenyaven les «Coves de *salgà*». Ja: *Salgar* en un doc. de 1554 (Moner, *Bi. Escr. Rbg.*). Situat 45 k. a l'O. del seu homònim.

Salgueda, V. *Sarga*

SALÍ, SALINA

Derivats de *sal*. El masculí ha designat una mata de terres salobres, del pl. del qual, ross. *salís*, ve *Els Salissos*, pda. de Canet; i del *salí bord*: *El Salí-border*, pda. de Portell, Mlla. (*DECat* vi, 606a1 ss.).

SES SALINES, poble de Mallorca, a l'extrem Sud. Oït *sə tsalines* a Llubí (xli, 7.8). Cf. J. Lladó Ferragut²⁵ «Notícies hist. de *Ses Salines* y su comarca» (Palma 1959, i Masc., *Co. Top. Mall.*, p. xx).

N'abunden els homònims i derivats: Font (i Racó) de les *Salines*, a Benifato i Benimantell (xxxv, 17.23, 35.20, '01 × '457). Barranc de *Les Salines* a Xixona (xxv, 94.5). Sengles pdes. *Les Salinetes* a Laguar i a Catadau (xxxiv, 150.20; xxx, 171.5, '07 × '15).

Collectius: *La Salina*, te. Almenara Val. (xxx, 7.10, 9.11, '93 × '79). Pda. de *Salinar* del te. de Val., des del Túria fins a la banda dr. del camí de Pinedo (J. G. M.).

Salinoves, St. Cristòfol de ~, petit monestir de l'alta Baronia de Rialb, dependent de Sta. Cília d'Elins, anys 937-1090 (Riu, monogr. dels monestirs), probablement de *Salinoes* < *-inoses*, amb la caiguda de *-s* freqüent en aquesta rogalia toponímica (cf. *Les Anoves* i *Ortonoves*). Tots aquests es deuen explicar per aigües salines o mineral salí que hi hagi.

Altres noms de lloc de la mateixa arrel deuen ser de llocs on donen sal al bestiar *vacum*. Pla de *Les Salines*, a la carena pirenenca, entre Vallcebolera i Toses, tirant cap a Dòrria, d'on baixa el *riu de les Salines* cap a Cerdanya (exc. 219, xxiii, 53.5; *DECat* vii, 606a4.24). Crec també el Santuari de *Les Salines*, a l'Emp., entre La Vajol i el Roc de Fraussa.

Salianc, V. *Salanca*

SALICRUP

Nom d'una antiga «quadra» de Garraf, i amb lleus variants *Salacruc*, *Salacrup* etc., a diversos llocs menors de les comarques del Nordest. En particular és una finca que hi ha a la Costa, a Vilanova, en el terme de La Geltrú, ja al límit de St. Pere de Ribes. Li